

I det øjeblik du har en bog som mellemregning

Samtaler med Flemming Mouritsen i perioden 2008 til 2012 ved Herdis Toft og Karin Esmann Knudsen

Hvad betyder det, at voksne læser højt for børnene?

– Altså bare sådan noget som godnatlæsning, det formaterer en social situation. Det er jo en ren nyskabelse, kan man sige, på et tidspunkt i historien. Jeg ved ikke rigtig, hvornår det starter. Der er de der familieoplæsningstraditioner i 1800-tallet, som bliver til godnatlæsning for børn, måske, i hvert fald er det fast etableret i slutningen af 1800-tallet i borgerfamilier og middelklassefamilier. Det er den der kontakt, der er i de situationer, der er forskellen til at sige, at fortælling er en folkekulturel seance, hvor du som regel har

hele forsamlingen; det kan også være en bedstemor, der fortæller for børn og sådan noget, men det er som regel en blandet børne-voksen-arena. Og der har man en fysisk struktur, som er anderledes. Man har en rundkreds, eller hvad man nu skal kalde den, hvor der er en fortæller, som holder spillet kørende, både med historien og med situationen, og fortælleren kan så skiftes ud med en anden. Men i det øjeblik, man har en bog som mellemregning, som man har i godnatlæsningen, så er der en social situation, men formidlingen er det vigtige, den voksne har i hvert fald blikket dér, og barnet har det også dér.

Det bevirkelige liv – og mediekonsumet

En historie om, hvorledes medieprodukter ikke blot påvirker børns virkelighedsbillede og bevidsthed. De griber også ind i den sociale livssituation, organiserer den og kontrollerer den udefra. De virker ind på vejene for behovstilfredsstillelse, på udviklingen af erfaring og redskaber til selv at forvalte, bevirke liv og behov.

En dag kommer der en halvstor killing ude ved havelågen. Jakob på tre år ser den inde fra stuen. Han bliver ophidset – ivrig efter at komme ud at lege med den. Men også noget nervøs ved det. Han er noget forsigtig med dyr på den tid. Der er en hund, der har skræmt ham. Han vil have mig med ud.

Han løber hen til killingen. Den springer hen mod ham. Den er oplagt og legesyg. Det skræmmer ham. Han vil have mig til at tage den. Jeg viser ham, hvordan man kan lege med den med en snor. Han prøver selv. Det går godt nok, og han er overstadig over at det lykkes. Jeg går ind.

Kort efter kommer han stormende. Skræmt af at den sprang helt hen til ham.

Vi prøver igen. Det går godt nok. Så trækker han for hårdt til i snoren. Katten springer. Og han bliver forskræmt igen. Og nok engang. Så vil han ikke mere og går ind. Han står i vinduet og kikker langt efter katten. Den kommer hen til vinduet og kigger ind. Han vil have mig til at gå ud og sparke den væk. Den skal fan' me ikke sidde og kigge ind ad vores vindue. Tror du den kan komme igennem, siger han.

Måske vil han alligevel godt med ud igen. Men Morten råber at der er legestue i fjernsynet. Jakob går hen til kassen. Og spark den så lige væk, siger han og sætter sig til at glo på skærmen.

De sender en film om en kat, der har en flok killinger. Der er børn, der leger med dem på samme måde, som vi gjorde. Han lever med i det. Og griner.

Bagefter spørger han: Skal vi ikke ha en kat? Sådan én som dem i fjernsynet. Altså ikke sådan en dum en som den ude i haven. Gav du den det spark?

– Og alligevel. Pointen er nok en anden. Katten uden for vinduet var når alt kommer til alt den mest spændende. Det var bare lissom for meget. Den i TV var ikke nok. Den førte igen til ønsket om en bevirkelig kat.

(Publ. i Information, 14. juli 1982)